

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

*Å skape forandringer i
klasserommets praksis – hva bør vi
være oppmerksom på?*

1. saml, P7, 12.05.16

Torbjørn Lund, Universitetet i Tromsø

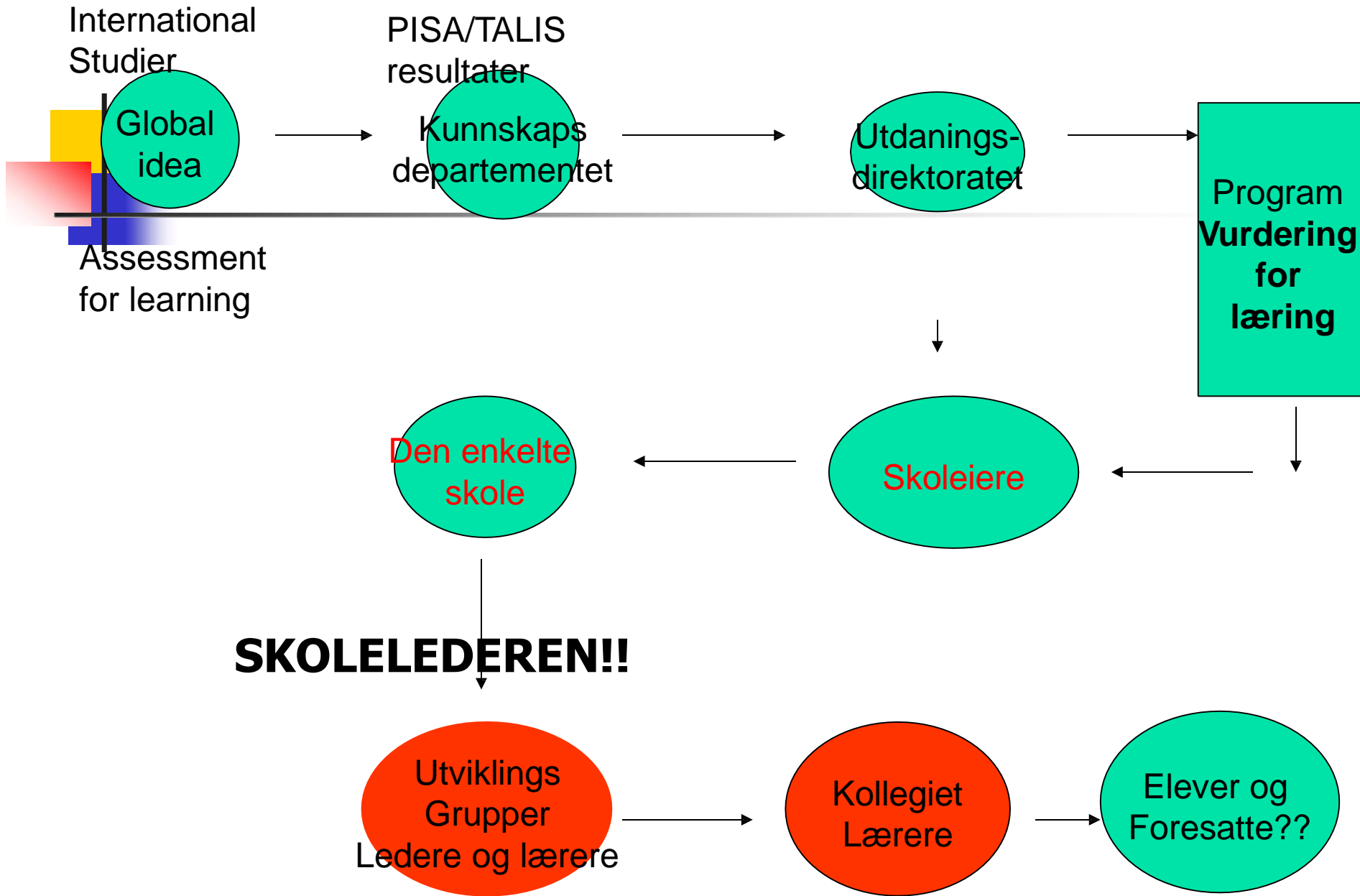

Forventet kunnskap hos de som skal skape forandringer i skolens vurderingspraksis

- Didaktisk kunnskap om og forståelse av feltet **VURDERING**
- Organisatorisk forståelse av **skolen som organisasjon og institusjon** og betingelser som gjelder for forandringsarbeid.
- Kompetanse (kunnskap og ferdigheter) i **å lede forandringsarbeid**, heriblant hvordan man arbeider med motstand som kraft
- Kunnskap om hvordan man tar i bruk forskningsbasert kunnskap som driver for forandringsarbeid
- Kunnskap om hva det vil si å være deltaker i et **lærende nettverksarbeid**
- Relasjonelle ferdigheter i møte med andre mennesker kontinuerlig

REFORMER I DESENTRALISERTE UTDANNINGSSYSTEMER – EN PÅMINNING!

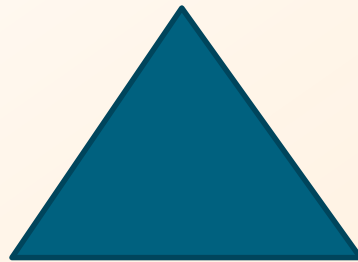
- **EN SETNING ER EN TANKE SOM PAKKES INN OG SENDES VIDERE**
- **MEN DET ER DEN SOM PAKKER DEN UT SOM BESTEMMER HVA DET BETYR!**

-
- **Den største utfordringen for satsingen Vurdering for læring!!!!**
-
- The bottom right corner of the slide features several thin, overlapping lines in shades of orange and white, creating a modern, abstract graphic element.

Bermudatriangelet (Basert på Lortie 1975)

Øyeblikket

Privatiserende

Konserverende

OM VI IKKE GJØR NOE MED DETTE, SÅ FORBLIR DET SÅNN!

Integrasjon/sammenhenger

Kollegialitet

Utviklingsorientert

1. Didaktisk kunnskap om og forståelse av feltet **VURDERING**

Hovedbegreper L-97, videreført i k-06, forskrifter osv

- Underveisvurdering

- Sluttvurdering

All læring handler i bunn og grunn om forholdet mellom

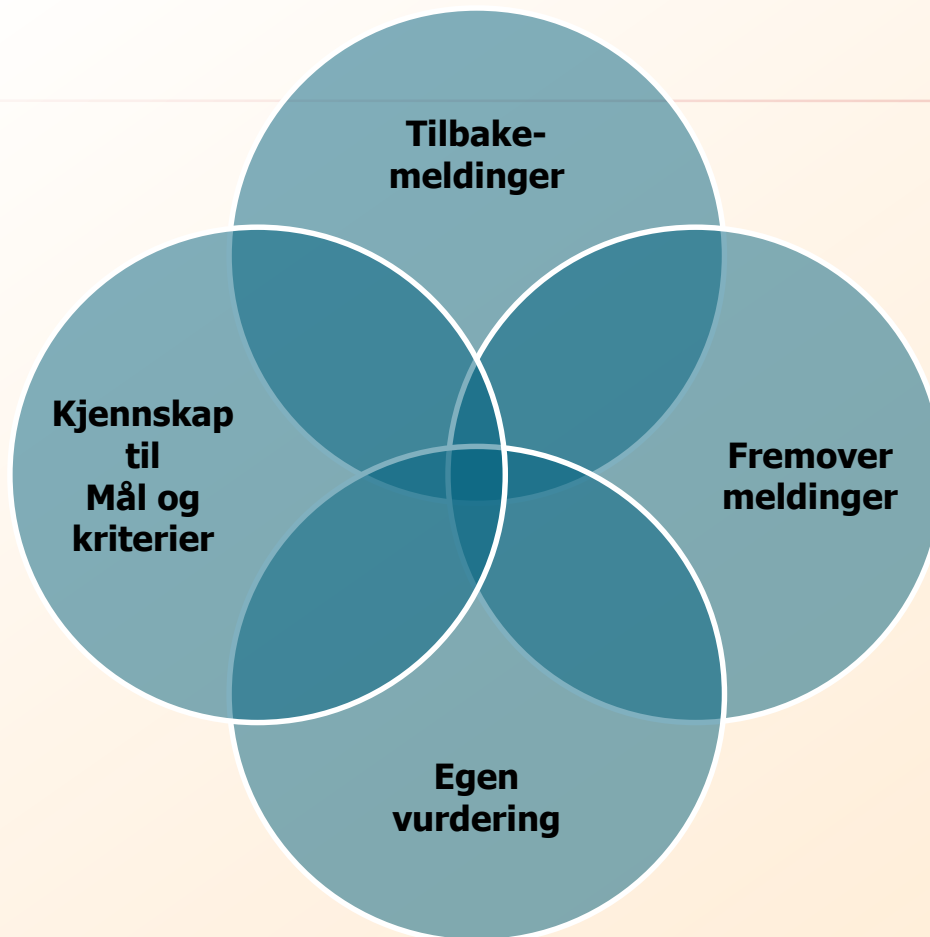

Det formative gjennombruddet,

MÅL

Den sorte
boksen

RESULTAT

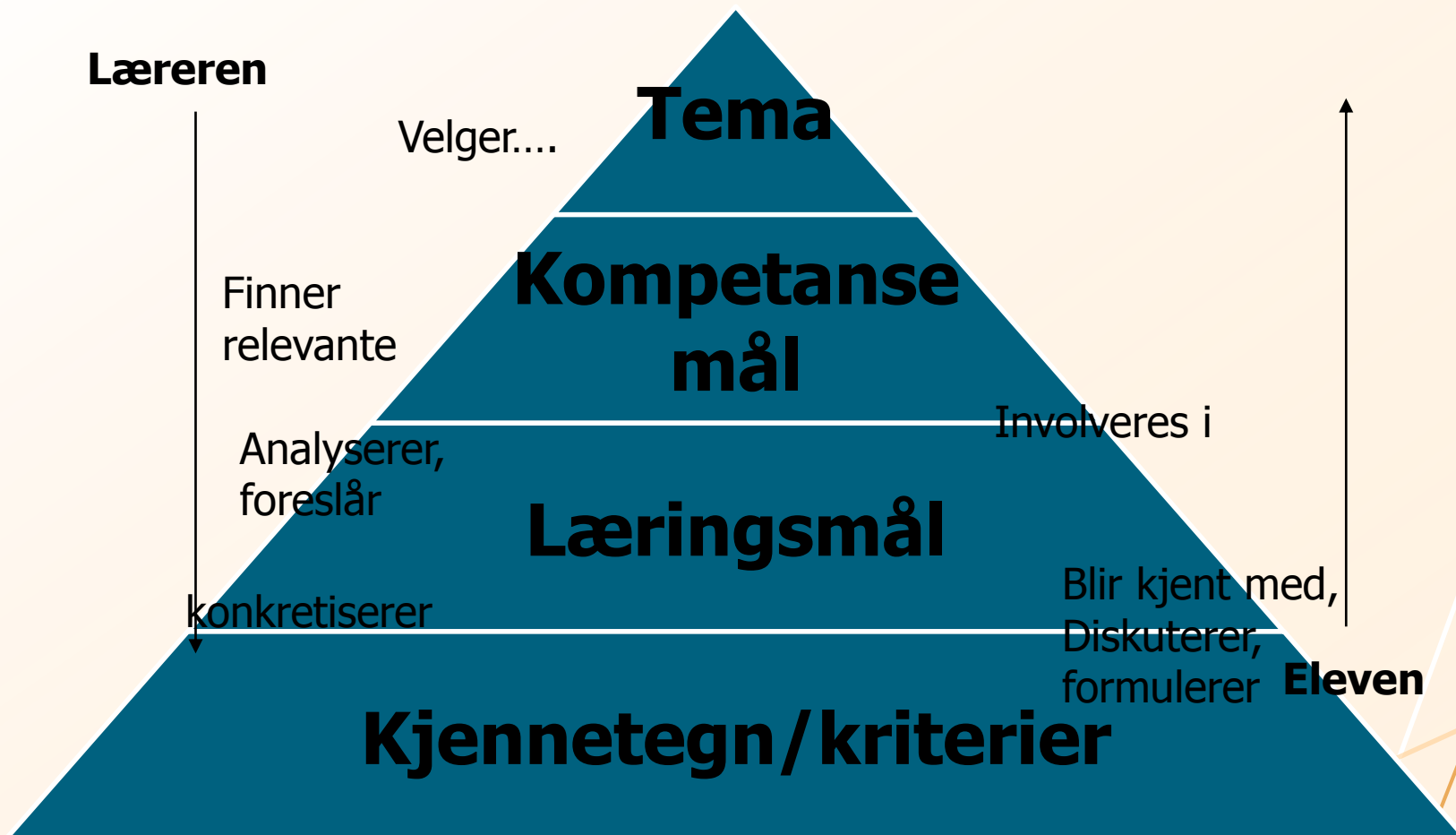
-
- Hvilke av disse mener du er vanskeligst å skape en ny praksis rundt?
-

-
- Mål og kriterier
-

-Jo tydeligere målet er, desto bedre vil elevene gjøre det.

(Clarke & Sutton 2006)

Planleggingspyramiden

Norsk 4. trinn

Kompetansemål:

Elevene skal kunne

- Skrive fortellinger, dikt, brev og sakpreget tekst
- Beherske et tilstrekkelig ordforråd til å kunne uttrykke kunnskap, erfaring, opplevelser, følelser og egne meninger
 - Fra Kjennetegn på Måloppnåelse,
(Gustafson & Sevje 2011)

Læringsmål og læringsoppgave

Du skal:

- Skrive et brev til en venn på ca 150 ord
- Fortelle om en spennende opplevelse og om de tankene og følelser du hadde
- Bruke sjangertrekk for brev

Hva skal vurderes?	Lav Brevet er	Middels Brevet er	Høy Brevet er
Lengde	-på ca 50 ord	-på ca 100 ord	-på ca 150 ord
Sjanger trekk	-med tid, sted, midtdel, underskrift	-med tid, sted, innledning, midtdel, underskrift	-med tid, sted, åpningshilsen, innledning, midtdel, avslutning, underskrift
Staving	-skriver stort sett kj-lyden riktig	-og klarer enkelt og dobbelt konsonant og skj/kj-lyden	-uten ordfeil i det vi har lært i det siste
Innhold	Forteller om noe som er opplevd	- Og beskrive en hendelse, forteller hva jeg tenker og føler	Beskriver en spennende hendelse, forteller om tanker og følelser med ulike ord

Naturfag 5. trinn, verdensrommet

Kompetansemål:

- Eleven skal kunne beskrive solsystemet vårt og naturvitenskapens teorier for hvordan jorda har blitt til.

Læringsmål: Eleven skal

- Fortelle om solsystemet
- Beskrive hvordan jorda har blitt til

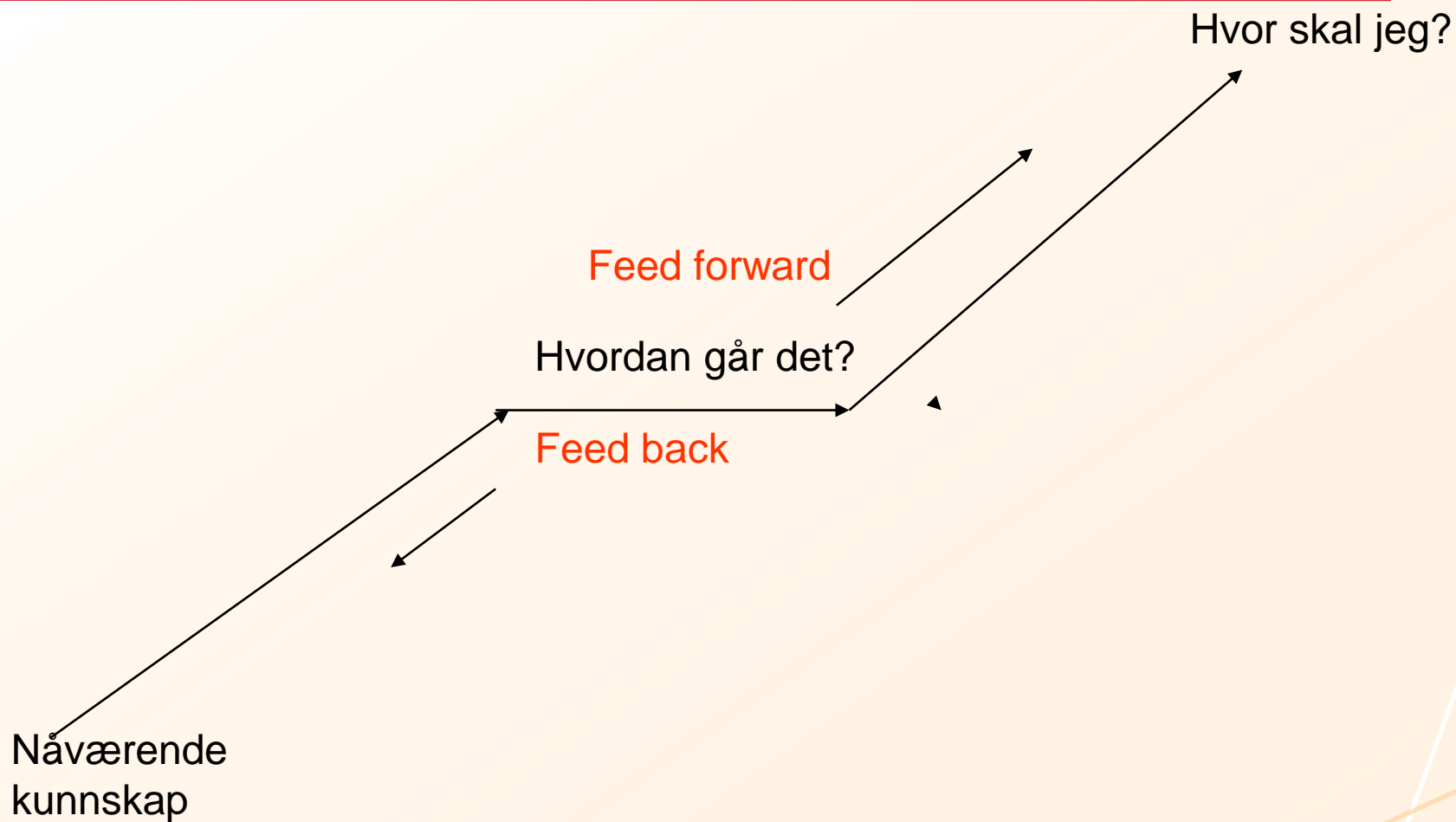
Eksempel kjennetegn for faglig kunnskap (Gustafson& Sevje)

Lav	Middels	Høy
<p>Kan gjengi navnet på de fleste av planetene i vårt solsystem</p> <p>Kan fortelle litt om månen og månens innvirkning på jorda</p> <p>Kan på en enkel måte noe av det som står i læreboka om hvordan jorda har blitt til</p>	<p>Kan angi plasseringen til de fleste av planetene i forhold til sola</p> <p>Kan redegjøre for sammenhengen mellom månens bevegelse og tidevannet.</p> <p>Kan, ut fra læreboka og filmen (...), fortelle med egne ord om hvordan jorda er blitt slik vi kjenner den i dag</p>	<p>Kan skille ut alle planetenes avstand i forhold til sola og sammenligne forholdene på noen av disse</p> <p>Kan sammenligne jordas måne med andre planeters måner.</p> <p>Kan vurdere teoriene om "The big bang" og sammenligne utviklingen på jorda med skapelsesberetningen i Bibelen</p>

Kriterier – debattartikkel		Høy grad av måloppnåelse 5-6	Middels måloppnåelse 3-4	Liten grad av måloppnåelse 1-2
INNHOLD	Teksten kommuniserer			
	Engasjement/ Kreativitet			
	Refleksjon/ Vurdering			
	Innsikt/kunnskap			
	Samsvar med oppgaven			
OPPBYGGING	Behersker sjangeren			
	Tittel			
	Innledning/ingress			
	Bruk av virkemidler			
	Struktur/oppbygging			
	Eksempler/underbygging			
	Konklusjon/avslutning			
SPRÅK	I samsvar med sjanger			
	Variert/klar			
	Setningsoppbygging			
	Tekstbinding			
	Ordvalg/ordtilfang			
DET FORMELLE	Rettskriving			
	Tegnsetting			
	Avsnitt			
ANDRE KRITERIER	Kildehenvisning			

-
- Tilbakemeldinger og fremovermeldinger
-
- The bottom right corner of the slide features several overlapping diagonal lines in shades of orange and white, creating a modern, abstract design element.

Effektive feed back prosesser

Hvor skal jeg? Målorientering

- Jo mer utfordrende mål, jo mer er det behov for feed back
- Jo mer feed – back er relatert til målet, jo større effekt har feed back
- Elevers motivasjon for å nå mål i læreplaner må dyrkes og stadig bygges opp. Både lærere og foresatte tror elever er målglad!

4 områder å være oppmerksom på i feed back prosesser

Feedback på oppgaver	Feedback på prosessen underveis	Feedback for å styrke selvregulering	Feedback på person
<p>Retter seg mot selve oppgavens innhold:</p> <p><i>-Her bør du ta mer med om...</i> Eller om svaret er rett eller galt fordi...</p>	<p>Rettet mer mot prosessen mot info, dvs hvordan eleven håndterer info:</p> <p><i>-Der må du nok redigere noe av teksten slik at leser forstår hva...</i> <i>-Denne siden blir bedre om du bruker de strategier du kan for å sette opp...</i></p>	<p>Rettet mot å aktivisere kunnskap som finnes hos eleven:</p> <p><i>-Du kan jo noe om hvordan du åpner en tekst...</i> <i>-Du vet jo noe om hvordan du løser dette...</i></p>	<p>Retter seg mot eleven som person:</p> <p><i>-Du er en flink elev!</i> <i>-Flott, Kari, du er flink!</i> <i>-Det er et intelligent svar.</i></p>

4 områder å være oppmerksom på i feed back prosesser

Feedback på oppgaver	Feedback på prosessen underveis	Feedback for å styrke selvregulering	Feedback på person
<p>Retter seg mot selve oppgavens innhold:</p> <p><i>-Her bør du ta mer med om... Eller om svaret er rett eller galt fordi...</i></p>	<p>Rettet mer mot prosessen mot info, dvs hvordan eleven håndterer info:</p> <p><i>-Der må du nok redigere noe av teksten slik at leser forstår hva... -Denne siden blir bedre om du bruker de strategier du kan for å sette opp...</i></p>	<p>Rettet mot å aktivisere kunnskap som finnes hos eleven:</p> <p><i>-Du kan jo noe om hvordan du åpner en tekst... -Du vet jo noe om hvordan du løser dette...</i></p>	<p>Retter seg mot eleven som person:</p> <p><i>-Du er en flink elev! -Flott, Kari, du er flink! -Det er et intelligent svar.</i></p>

Flink gutt, du har alt rett -

4 områder å være oppmerksom på i feed back prosesser

Feedback på oppgaver	Feedback på prosessen underveis	Feedback for å styrke selvregulering	Feedback på person
<p>Retter seg mot selve oppgavens innhold:</p>	<p>Rettet mer mot prosessen mot info, dvs hvordan eleven håndterer info:</p>	<p>Rettet mot å aktivisere kunnskap som finnes hos eleven:</p>	<p>Retter seg mot eleven som person:</p>
<p><i>-Her bør du ta mer med om... Eller om svaret er rett eller galt fordi...</i></p>	<p><i>-Der må du nok redigere noe av teksten slik at leser forstår hva... -Denne siden blir bedre om du bruker de strategier du kan for å sette opp...</i></p>	<p><i>-Du kan jo noe om hvordan du åpner en tekst... -Du vet jo noe om hvordan du løser dette...</i></p>	<p><i>-Du er en flink elev! -Flott, Kari, du er flink! -Det er et intelligent svar.</i></p>

→ Fra oppgave, til prosess og til selvregulering er effektiv feed back

4 områder å være oppmerksom på i feed back prosesser

Feedback på oppgaver	Feedback på prosessen underveis	Feedback for å styrke selvregulering	Feedback på person
<p>Retter seg mot selve oppgavens innhold:</p> <p><i>-Her bør du ta mer med om... Eller om svaret er rett eller galt fordi...</i></p>	<p>Rettet mer mot prosessen mot info, dvs hvordan eleven håndterer info:</p> <p><i>-Der må du nok redigere noe av teksten slik at leser forstår hva... -Denne siden blir bedre om du bruker de strategier du kan for å sette opp...</i></p>	<p>Rettet mot å aktivisere kunnskap som finnes hos eleven:</p> <p><i>-Du kan jo noe om hvordan du åpner en tekst... -Du vet jo noe om hvordan du løser dette...</i></p>	<p>Retter seg mot eleven som person:</p> <p><i>-Du er en flink elev! -Flott, Kari, du er flink! -Det er et intelligent svar.</i></p>

For mye feed back på et område, eks prosesser, kan hindre lysten til å lære mer

-
- **Hvilke av de fire hovedområdene synes enkles å spre i et kollegium, eller mellom skoler?**
-
- The bottom right corner of the slide features several thin, overlapping lines in shades of orange and white, creating a modern, abstract graphic element.

Forventet kunnskap hos de som skal skape forandringer i skolens vurderingspraksis

2. premiss:

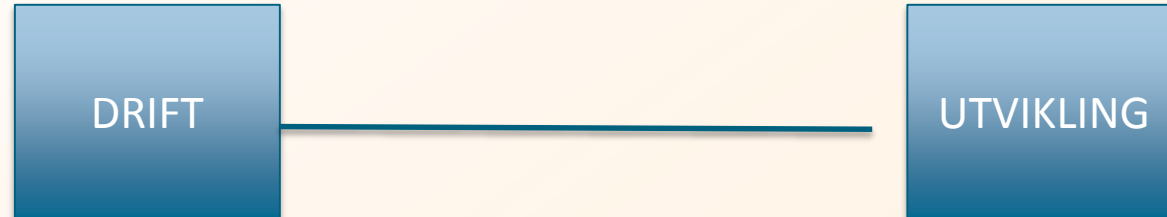
- Organisatorisk forståelse av **skolen som organisasjon og institusjon** og betingelser som gjelder for forandringsarbeid.
- Kompetanse (kunnskap og ferdigheter) i **å lede forandringsarbeid**, heriblant hvordan man arbeider med motstand som kraft

Skoleutvikling på 4 nivåer:

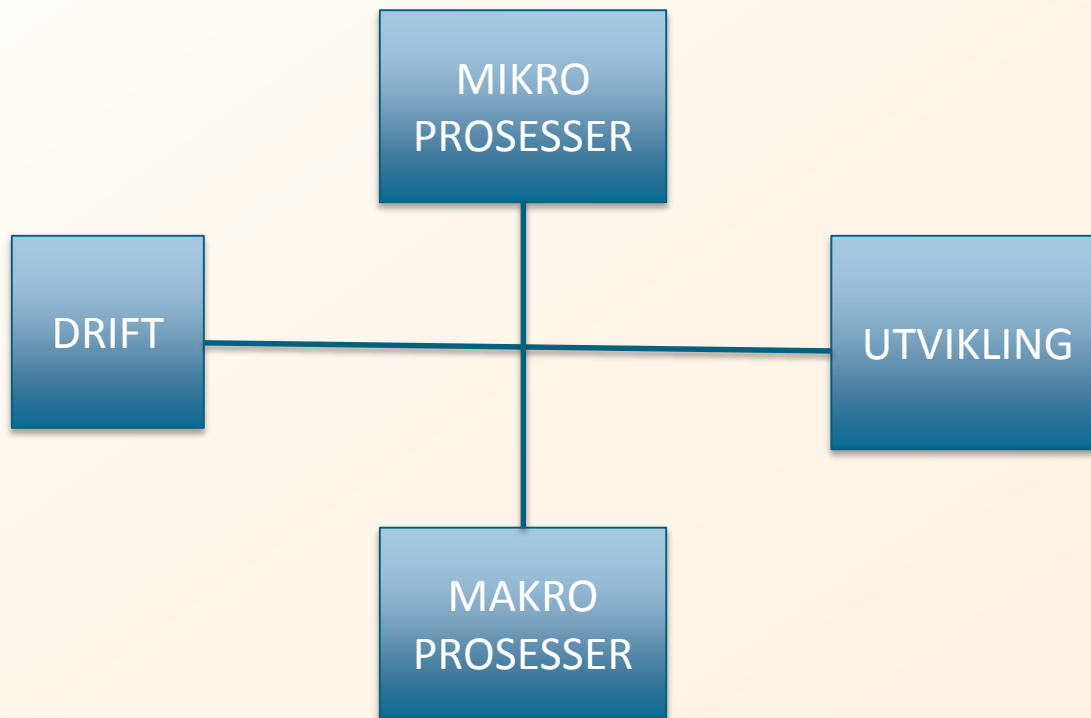
- Hvordan mobilisere **den enkelte** arbeidstaker(lærer/leder)for å styrke forandringsprosesser?
- Hvordan mobilisere **team/grupper** til å skape forandringer?
- Hvordan skape forandringsorienterte **skoler/organisasjoner**?
- Hvordan kan større sosiale landskap (**nettverk, regioner** osv) skape grunnlag for forandringer?

-
- Skoleutvikling har en
 - a) **naturlig utviklingsside** (hverdagens forandringer i stort og smått)
(Rammer ny vurderingspraksis beinhardt!!!!)
 - b) **en prosjektorientert side**(eks reformer, K 06-Fra ord til handling,, satsinger som Vurdering for læring, u-trinnsatsingen osv)
 - c) **en nettverksorientert side** (deltakelse i lærende nettverk)

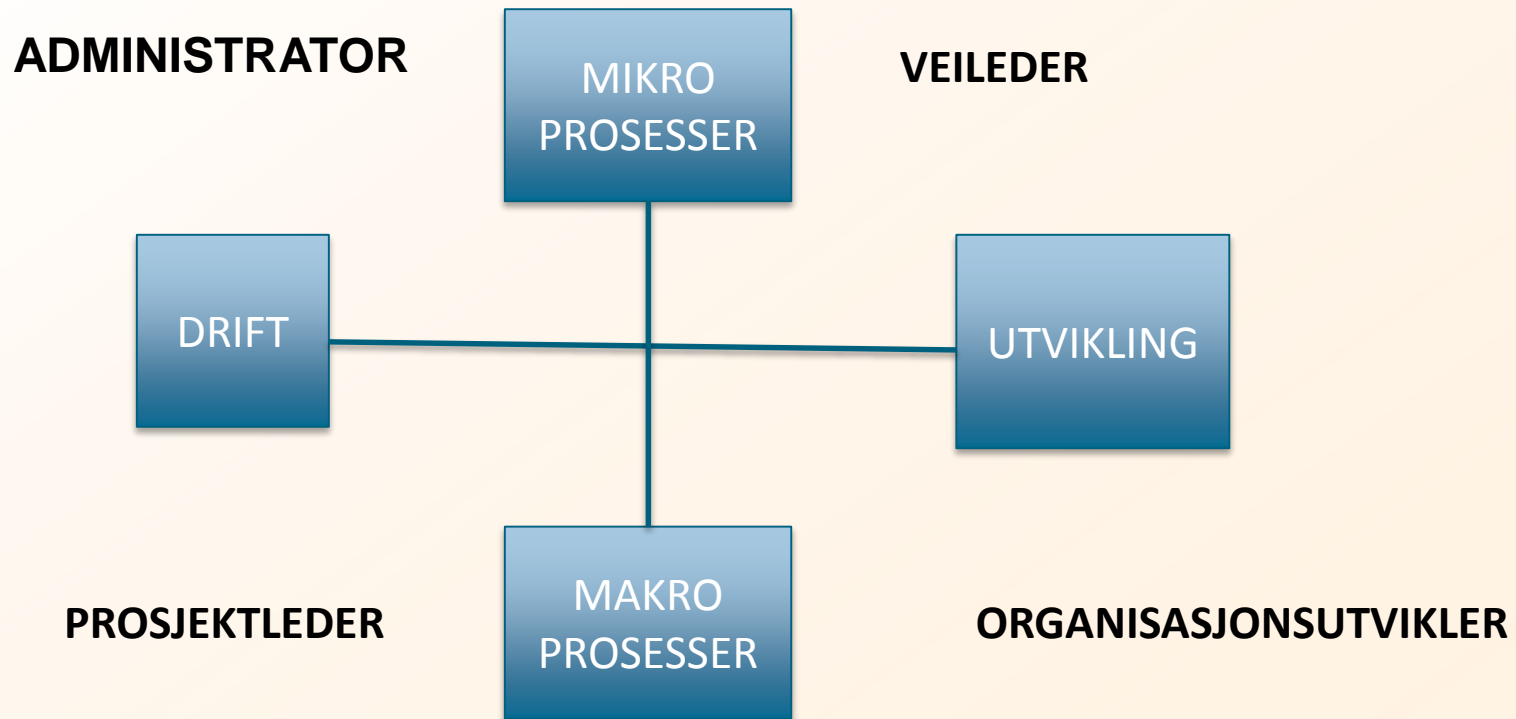
Ulike sider ved forandringsarbeid

Ulike sider ved forandringsarbeid

Ulike sider ved forandringsarbeid, ressursperson sin plass som eksempel?

Å lede er å tenke gjennom hvordan andre mennesker lærer

- **Du som leder andres kunnskapsutvikling; hvilke tanker om læreres læring gjør du deg når du ser disse bildene??**

Noen sentrale premisser

- Hvis du vil at forandringer og forbedringer skal skje, så må man bry seg mer om praksis i klasserommet
- Og hvis man aksepterer nummer 1, så må en være tilstede der og ta konsekvensen av det
- Hvis en vil at forbedringer skal skje over tid, så må en arbeide systematisk med forandringsarbeid over tid i klasserommet
- OG, som en konsekvens av det, må en kunne noe om hva som faktisk bidrar til læreres forandring av sin praksis i klasserommet

Studier av læreres evne og vilje til forandringer viser:

- **Profesjonell læring krever at lærere får prøve nye utfordringer ut i praksis**
- **Læreres eksplisitte kunnskap og resonnering/refleksjon om sentrale emner er viktig**
- **Læreres kunnskap er ofte intuitiv, derav krav til refleksjon**
- **Forståelsen av sentrale begreper som lærere har fra sin utdanning, har stor betydning for deres utvikling som lærere**
- **Profesjonell utvikling skjer i form av ulike utviklingsstadier; fra novise til ekspert.**
- **Støtte til utvikling av "ansvarlig autonomi"; lærere må ha rom for utvikling av egen stil, men innenfor ansvarlige rammer,**
(Tomlinson2010)

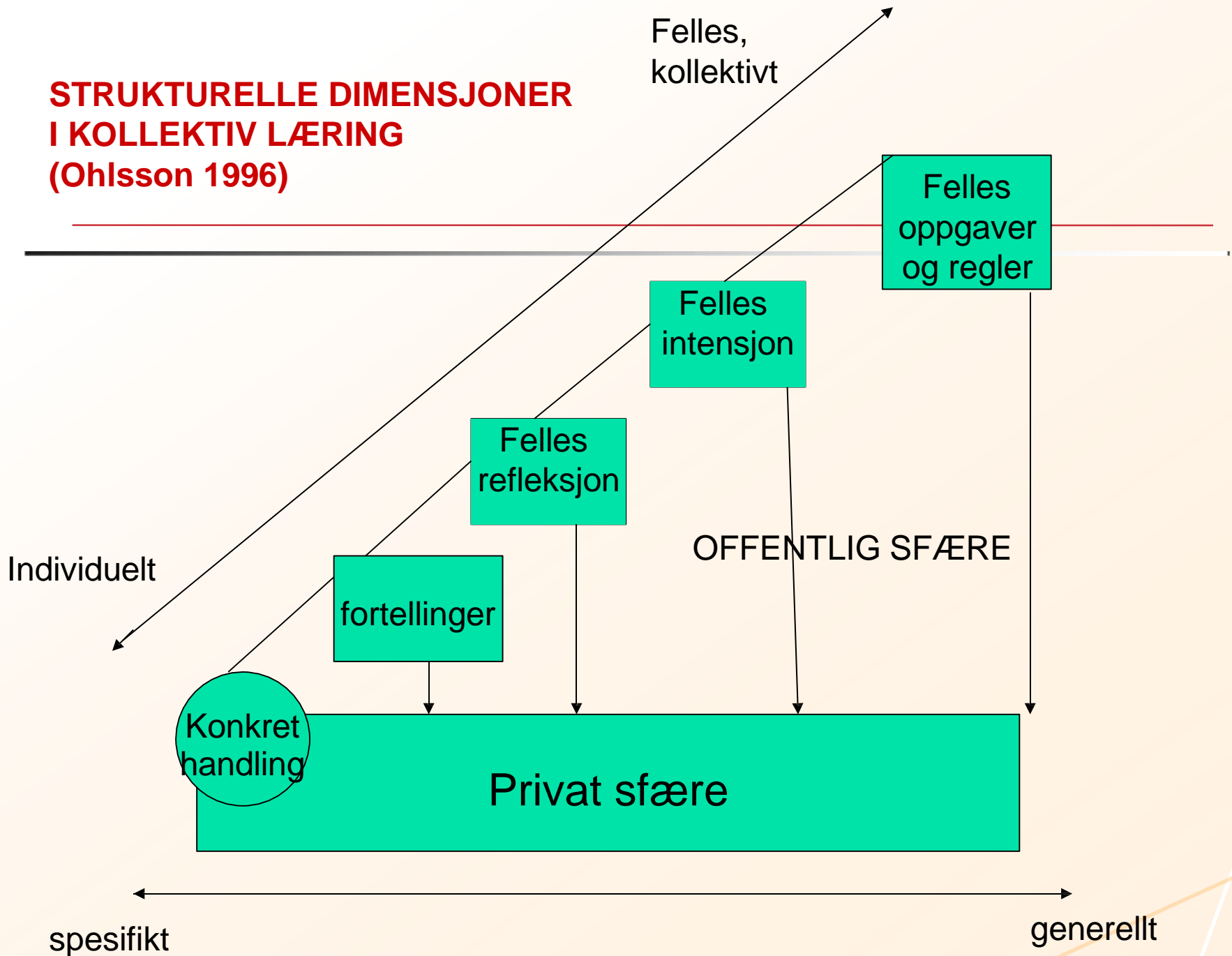
To ulike, men lignende perspektiv på læring

- ***Kunnskapsdeling***, hevder Hargreaves, handler om at god praksis i skolene ikke lukkes inne hos enkeltlærere, men blir felles eiendom for flere som dermed kan dra nytte av den.
- ***Kunnskapsutvikling***, ifølge Hargreaves, handler om å utnytte den sosiale, kulturelle og organisatoriske kapital som finnes i mange skoler for å skape ny praksis: *"We now understand better than ever that innovation is very often a social, interactive process rather than one of individual creativity, and that networks play a vital role in the creation and the transfer of new knowledge and innovation"* (Hargreaves, 2004, s. 84-85).

Å lede utviklingsarbeid i en skole, et organisasjonspedagogisk problem

- **Å ta lærernes hverdagsarbeid på alvor**
- **Å organisere et samarbeid om hverdagsarbeidet**
- **Å lære av hverdagsarbeidet sammen**

STRUKTURELLE DIMENSJONER I KOLLEKTIV LÆRING (Ohlsson 1996)

Aksjonslæring

Gjennom aksjoner i hverdagen som følges av et systematisk samarbeid mellom lærere og mellom lærere og ledere og gjennom støtte utenfra med tanke på å gi kunnskaper om egen praksis og en grunn for hvorfor og hvordan dette kan forbedres

Reflekterende praktikere og profesjonelle yrkesutviklere

- Stiller spørsmål om hva som skjer i egen praksis
 - Gjennomfører aksjoner som følges systematisk
 - Drar kunnskap og erfaringer ut av de aksjoner som gjennomføres
-
- The bottom right corner of the slide features three overlapping diagonal lines: a thin white line, a medium-thickness orange line, and a thin dark orange line, all extending from the bottom right towards the top left.

-
- Handling (aksjon)
 - Undring
 - Læring
-
- Decorative lines in the bottom right corner: a white diagonal line, an orange diagonal line, and a brown diagonal line.

-
- Aspekter ved egen undervisning (det som vi vil forandre)
 - Forståelse av egen praksis (hva, hvordan og hvorfor)
 - Forståelse av hvilken sammenheng min forandring inngår i
 - Hvordan min forandring kan utvikles sammen med andre

-
- Identifisere områder for forandring(Hva trengs å forbedres og hva ønsker jeg å forbedre)
 - Legge en plan for forandringsarbeidet
(for meg selv, i teamet og på skolen)

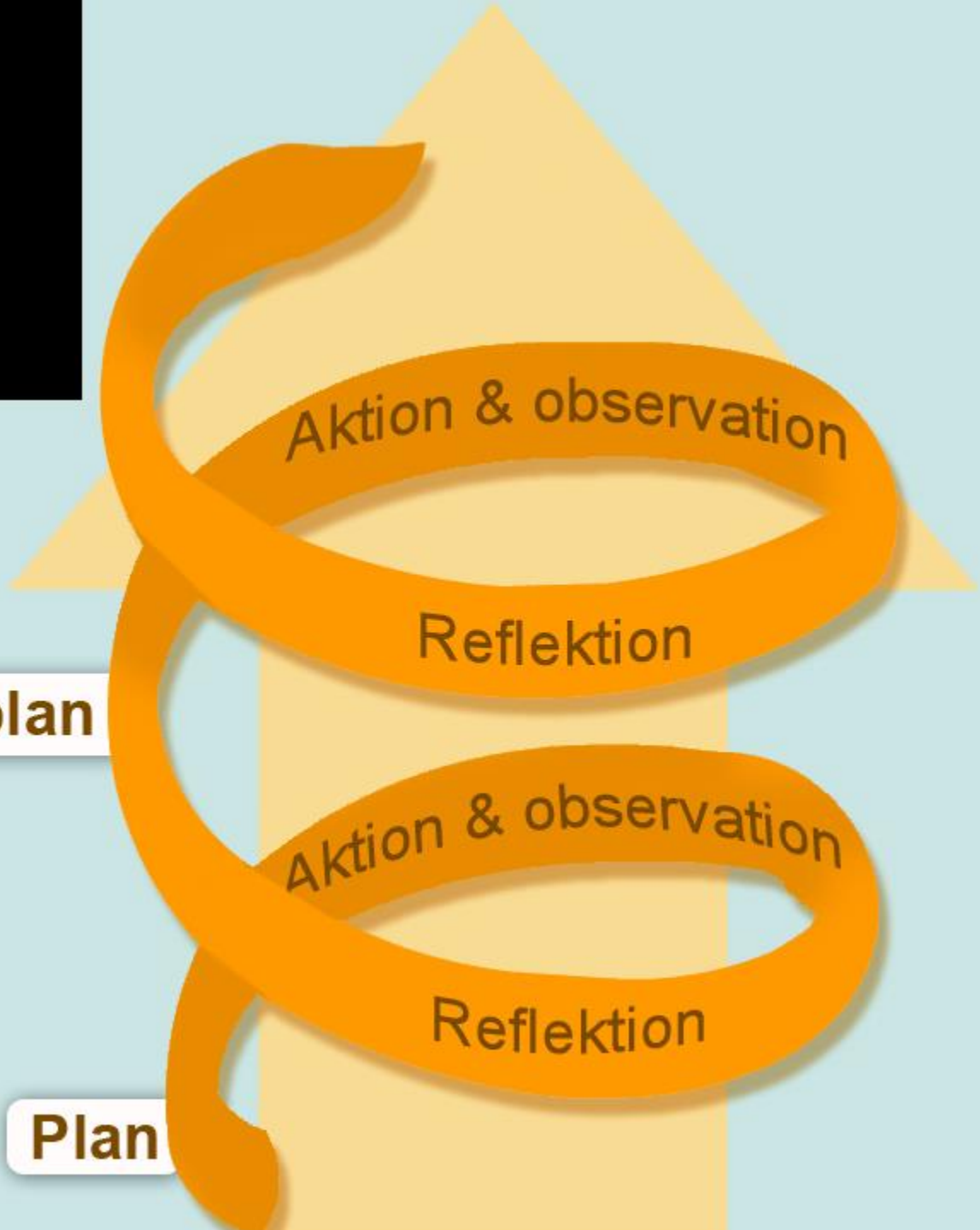
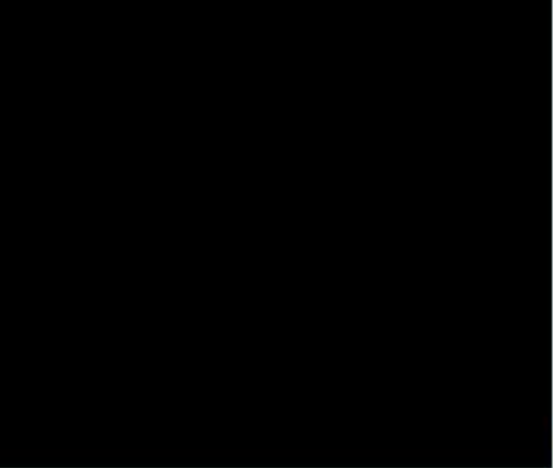
Samle informasjon om min forandrings underveis (hva skjer og hva tenker jeg om det som skjer)

Forandre forståelse om sin egen praksis

- Analysere sin egen informasjon
- Kollektiv refleksjon over den innsamlede informasjon
- Stille seg kritisk til de nye erfaringer opp mot tidligere erfaringer
- I used to do, but now I do!
- I used to think, but now I think

Forandre forståelse av hvilken sammenheng ens praksis inngår i

- I forhold til nasjonale læreplaner og skolens lokale praksis
- I forhold til forskning og undersøkelser (nasjonale prøver, elevundersøkelser)

Reviderad plan

Plan

Aktion & observation

Reflektion

Aktion & observation

Reflektion

Ulike steg i aksjonslæring

1. Identifisere ønsket utviklingsområde (idedugnad, tankekart)
2. Stille et spørsmål til egen praksis (hva er det som bør forbedres?)
3. Lage en plan for forandringsarbeid.
4. Gjennomføre en aksjon/handling som er noe annet enn før
5. Følge prosessen gjennom å samle inn informasjon systematisk med ulike metoder (eks Ipad)
6. Beskrive de nye erfaringene
7. Tolke og analysere erfaringer i forhold til tidligere erfaringer
8. Utvikle arenaer for kollektiv refleksjon
9. Kritisk granske erfaringene i relasjon til læreplan, forskrifter, prosjektide, forskning osv till läroplan, policy